

КУЛТУРА ПОЛИСА
УДК 316.334:37(4/9)
ПНР

МИОДРАГ В. ВУКОВИЋ

Виша школа за образовање васпитача
Београд

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА ОБРАЗОВАЊА И НОВИ ШКОЛСКИ ПОРЕДАК

Сажетак: Глобализација образовања је универзални процес који има више миленијумско трајање. Модерни концепт је кренуо од економије, па преко политике и културе, долази и до последњег сегмента: образовања.

Досадашњи токови показали су се погубни за елементе религиозног и националног дела идентитета појединца.

Зато „Судар цивилизација” је неминован (С.Хантингтон).

Мултикултуралност је контрадикторан појам са појмом глобализација образовања. Изгледа да ће бити будућност школства у смислу инструкција „Великог брата” из неког од центара глобализације.

Кључне речи: глобализација, мултикултуралност, нови светски школски поредак, манипулација.

Безброј речи је утрошено или ће бити утрошено у покушају дескрипције и дефиниције „глобализације”. Не улазећи у социолошку проблематику и низ деривата овог термина поготово у друштвеним наукама, попут економије или сличних, за моје разматрање са антрополошких позиција, послужио бих се дефиницијом једног савременог британског социолога, **Ентони Гиденса**.

„Глобализација може се дефинисати као интензификација друштвених односа на светском плану која повезује удаљена места на такав начин, да локална збивања уобличавају догађаји, који су се одиграли километрима далеко и вице верса”. (Гиденс, 1998: 69)

Већ нам је свима јасно да је глобализација у овом тренутку постала планетаран процес. Већ је у току стварања „светског друштва” у интегралном поимању. Она већ сада обухвата скоро све аспекте људских послова /комуникације, трансфер роба и услуга, саобраћај, еколошки процеси, привреда и економија, културни, образовни и информатички токови, интензивирање свих сфера планетарног повезивања итд.

Али поставља се питање, да ли је изабрана форма социјалне глобализације антрополошки валидна. Требамо се упитати, куда иде глобализација, да би планета била у равнотежи, да не бисмо посекали грану на којој седимо. Која су крајња исходишта токова глобализације у којој се сада налазимо?

За последњих пола века планетарна позорница, била је поприште две сукобљене концепције глобализације: неолибералне и кејнзијанско-социјалдемократске. Ни један концепт нас није уверио. Али, преовлађујући облик у овом тренутку (неолиберални), увео је нешто што је забрињавајуће, а што има одраза на образовање и васпитање. Неки од тих нових параметара су: истовременост, како прогресивних тако и регресивних друштвених процеса, глобализација сиромаштва и економска ефикасност, стварање ауторитарних облика управљања у свим областима, као и ширење демократије и људских права, и споменуо бих још и: тежња за стварањем монокултуралног света за разлику од превазилажења локалних хоризоната, и очувања националног и религиозног идентитета.

Глобализација постоји још од древних времена. Све старе светске империје имале су као универзални префикс тежњу ка универзализацији своје моћи на што већој територији. То је нарочито логика силе. Али та глобализација никада у до сада познатој историји није попримила тако чудовишне и монструозне размере, као што је то сада. Један од путева, тј, одговора на питање, куда води глобализација јесте и апокалиптички сценарио. Већ постоји синтагма „светско друштво ризика” (Бек – Векс, 1999.).

Највећи број истраживача глобализације свесно или несвесно прелази преко тих одговора, мислећи да до њега неће доћи. Секуларизација је била главна стаза – царски друм - за могућу светску конфронтацију на религиозној основи.

Као један нови поглед у оквиру глобализације јесте концепт тзв. „одрживог развоја”. То је нова друштвена и развојна парадигма. Али поставља се питање за кога је она оптимално решење?

Живимо у свету, у коме је велико огледало Истине разбијено. Остали смо да зуримо у фрагменте или парчиће истине. Често се дешава да заговорници једног фрагмента истине сматрају да само та крхотина је универзална истина, која је важила у свим временима и која ће заувек важити. И не само на једном посебном географском локалитету, него „диљем земљаног шара”, како би рекли песници.

Други, пак, лаж, превару, зло претварају у своје антиподе, у истину, верност, добро. И то све бесомучно, до бесвести, милионима пута потпомогнути моћним електронским гласилима понављају. Најбоље је то исказао савремени француски филозоф, Жан Бодријар, са својим идејама о „симулацијама” и „симулакрумима”. Нема истине или је има у изузетно малој дози. Али „уланчавањем”, ствари које привидно немају суштинских спона, ми „симулирамо истину”, стварајући „виртуелну истину”. На тај начин добијамо „хиперреалност”, која је са оне стране истине и лажи, и која служи као „слаткиш” и „десерт”, коју ће свако лако прогутати. Наравно, првенствено преко електронских а затим и осталих медија. Ту ће се наћи професионалци, који ће вибрацијама звука, боје и слике изазвати у неуронима нашег мозга, тзв. „очекивано стање свести”, и тако посао је готов.

Ово губљење „искуства потребе за истином”, а самим тим и за „смисао”, није мимоишло ни једну људску праксу, па тако ни образовање и васпитање. Тако и у Европи, а и у нашој земљи најћи ћемо на хиљаде „симулираних истина” о Болоњи. Болоња је шлагворт за све. Ако хоћете да направите етикету ва вашег непријатеља, довољно је да му залепите да је непријатељ Болоње. Ако хоћете да прогурате било коју идеју, која може бити и потпуно штетна и врло опасна за цео систем образовања, довољно је да кажете, да је то по Болоњи, тј. „симулирате једну од истина” о Болоњи.

Није ли ток перспектива „Врлог новог света”. Зашто ће нам Хакслијеви вештачки хемијски рајеви, када смо имали у оптицају „просветарске рајеве” бившег министра за образовање и спорт,

господина професора Др.Гаше Кнежевића? Зар Орвелов „Велики брат” (из 1984.г.) није испробан на српској популацији школског и посебно предшколског узраста пре неколико година, а сада се волшебно појављује на једној ТВ мрежи, која је саставни део новог светског поретка. Да ли се неко запитао колико заглупљујућих порука, гестова, покрета и мисли шаље се у мозгове српске омладине ових дана?

Или је у праву главни јунак под именом „Д-503” (из романа „Ми” Јевгенија Замјатина) када каже, да је „слобода злочин, и нико нема право на слободу”. Једино људско право је право на казну. Или слична „формула среће” у „Врло новом свету” - „волети оно што се мора чинити”. Значи волети своју тамницу и робију. Или, касније, Орвелово дело „Животињска фарма” уводи последње начело „Све животиње су једнаке међу собом, али су неке једнакије”.

Поставља се питање, да ли је ова грозна визија глобализације, а посебно њеног сегмента званог: образовање и васпитање.

Да можда не спремамо огромне масе младих генерација, да буду радници на плантажама (отуда термин, можда заглупљујућег саржаја „радионица”). Све земље (националне државе) биће плантаже у метафоричном смислу речи, смештене у бази светске пирамиде, а хијерархијски ће се уздизати изнад њих, мултинационалне корпорације, транснационалног опредељења, умрежене са центрима моћи, званим „међународна заједница”, која ће да гради „нови светски поредак”.

Међутим једно је сасвим извесно: ако постоји глобализација, па и глобализација образовања, онда нема „мултикултуралности”, па и обрнуто. Та два појма су контрадикторна, искључујућа, па могли бисмо рећи и диспарантна (термин из логике). У питању је чиста обмана, лаж.

Зато, мислим да је пред сваку националну државу, првенствени задатак очувати национални и религиозни идентитет. Јер без тога нема опстанка. Јер народ, који заборави своју прошлост, нема право на своју будућност. Амнезија историје је увод у будућу смрт.

И сувише добро знамо да је демократија често била флоскула за много што шта, сем за оно што значи. После свих покоља,

програма, холокауста и Голгота (а српски народ је на самом врху те пирамиде по томе, шта је доживео) питамо се да демократија је можда само фикција, или „слаткиш”, или мамац за будуће жртве. Можда је онај древни антички мудрац био у праву, када је говорио да сва регулатива свих механизма државног апарата је само паучина, у којој се хватају само ситне мушице. Али зато бумбар, пролетевши кроз паучину, прави истински кратер кроз њу. Све доци смо таквог бахатог и осиног понашања великих сила над овим небом, где је прохујало преко 50.000 разних бомби и пројектила, од којих само „ситница” од свега 31.000 пројектила садржавало је кошуљице од тзв. „осиромашеног уранијума”.

Зато нам изгледа као фарса прича, нама, који смо имали добар школски систем, који никако не треба демонтирати, који до некле треба углачавати, у којој нема тоталитаризма, него је све демократија или њен сурогат – демонкратија, о тоталитарном планирању, о сувишном човеку и „залудним устима”, о информатичком друштву и дигиталном мишљењу, о премрежавању и умрежавању, о филозофији кмпјутерске индустрије, о вештачкој интелигенцији, о „изопаченим вредностима” (а то није овај случај, зар не: командант из „авакса”, са 5 километара висине, који у кабини авиона поседује „Библију”, и лети границом једне суверене земље, наређује колеги у „невидљивом” авиону да са висине од 3 километра баци бомбу тешку 1.000 кг, на цивилне објекте. Све је то само колатерална штета), итд.

Убијање школе је постало светски процес. Већ одавно је сложен мозаик хронологије новог школског поретка. Треба само погледати једну бриљантну књигу на ту тему (Владимир Димитријевић: „Нови школски поредак” - „Глобална реформа образовања и коначно решење српског питања” – Чачак 2005. „Легенда”, стр.64-76.) Импресивно је посматрати тај „марш кроз институције”, како у САД, тако и СССР, како је врли Џон Дјун задужио човечанство својим методама, на тако великим раздаљинама.

Њу ејџ, као и све творевине новог светског поретка дају само мрвицу истине, која је обавијена безбројним слојевима лажи, обмана и превара. Чак иде се и до отвореног сатанизма. Укинута су све традиционалне вредности, а уместо тога флоскула „људска права” покрива патологију и цео дијапазон свих људских изопачености, који нас деградира на ниво, анималног света.

Са друге стране, сви мрачни пориви анималног порекла у човеку, дижу се на пиједестал вредности, а „друштва”, која се боре за остваривања таквих права, не говоре о људима, који живе у „резерватима”, „гетоима” и „концентрационим камповима”, (иза бодљикаве жице) који имају повремено „Унмик” пратњу и чије цркве, које су у просеку старе од 100-700 година горе у пламену и растачу се.

Беспотребно је излагати Њу ејџ филозофију и образовање у делу Алисе Бејли, или изузетан значај образовања 21. века, који се зове: сексуално васпитање, или фински модел образовања, са којим треба „офарбати” Србе (а зашто баш њих?), или о америчком систему образовања (читај у загради: како се праве мали робови?). Источна Европа је полигон на коме се ин виво врше експерименти над оним што је највеће благо у животу људи – над потомством – децом. Треба само видети Русију, Украјину, Белорусију, Пољску, Чешку, Словачку итд. (њихове уџбенике из „Грађанског васпитања”). Добронамерни се саблазне над тим садржајима.

О претечама недавних реформатора и њихових епигона, који данас све више дижу главу, не треба их много спомињати. Оно златно правило, које нам је наша вера оставила, а које гласи „По делима њиховим ћеш их познати” важи универзално. „Кампови за преваспитавање” у Сремској Митровици, Тари, Лозници су хтели да укину сваку свест о православљу и о светосављу, и да нас кроз ступидне радионице, које су баснословно плаћене доведу у базу плантажа новог светског поретка. Сетимо се неких, иако знамо да све досадашње школске реформе биле су велико идеолошко ништа. Напоменимо неке облике: „Корак по корак”, или уџбеник „Ја шпијунирам”, као и многи уџбеници енглеског језика, од предшколског доба до 8. разреда основне школе. Ту су и уџбеници француског језика. Споменимо многе психолошке радионице, као полигон манипулисања са свешћу најмлађих. То је изванредан пример најновијег облика ратовања неконвенционалним наоружањем. Он се зове „неокортикални рат”. (Директан утицај на мозак-неокортекс), уз помоћ „ИСС – АСЦ” (ASC), потпомогнуто са електронским дејствима, да би се дошло до тзв. „очекиваног стања свести”, попут „Силва – мајнд контрол” – метода, или методе примењене у Републици Српској. /Преваспитавање Срба на делу: стратег Рокфелеровог Савета за иностране односе, Дејвид Гомперт каже: „српски вирус мора бити избрисан”.

Са друге стране, треба погледати уџбенике историје и њихове садржаје у Словенији, Хрватској, Босни и Херцеговини, Македонији, Косову (шиптарски део) и онедавно у Црној Гори.

Треба споменути и уништenu библиотеку (26.000 наслова) Министарства просвете и спорта, али шта је то у односу на александријску, или какве сличности имају ове појаве, или „пепси реформе (каталог програма стручног усавршавања запослених у образовању за 2002/03.шк.год. има 148 програма едукативних радионица од укупно 284 изложена дела). Треба поменути имена само нека: „Речи су прозори или зидови”, „Чувари осмеха”, „Зелене школе”, „Школа за чаробњаке”, „Ни црно ни бело”, итд, а организатори су: „Психокод”, „484”, „Центар за ненасилну комуникацију”, Сорошев фонд за отворено друштво, Светска католичка служба за помоћ итд.

О Сорошу, његовим марифетлцима и махинацијама на берзи (успешан бизнисмен = тежак око 7 милијарди долара), цитирао бих речи Др.Срђе Трифковића: „Г-дин Сорош у исто време представља једно ужасно искривљено огледало, који треба да нас натера да видимо садашњу слику нас самих без трептања или окретања главе. Постоје времена када зло служи да нам отвори очи, када његов саркастични смех може да нас пробуди и помогне нам да повратимо снагу, не смемо да пропустимо ову прилику”. (Цитирано према: Владимир Димитријевић, оп.цит.стр.362.)

Деца вапе за помоћ да не буду покусни кунићи различитих ступидних радионица, попут оне, наравно, уз помоћ „вођене иминације”, и зове се та игрица: Да ли си ти Пруи”. (Пруи за почетнике и неупућене је једно чудно али изразито симпатично чланковито биће, које чезне за љубављу.)

Мислим да у Србији не треба да расте и лагано нарасте лапац Пруиа – чланковитог бића пуног љубави. Нека тај великодушни „едукативни дар-гифт” буде реекспертван пошиљаоцу. Благодаримо едукативној великодушности „едукативних добротвора”.

Не пристајемо на квази-реформе. Побољшавања –да, али не слепо прихватање, по сваку цену. Неки носиоци тзв.„реформи”, као да пишу „Болоњу 2”, или „Болоњу 3”, са стравичним сценаријама, које превазилазе Орвела, Хакслија, Замјатина и других.

Иако Сер Питер Јустинов (јуни 1993.) тврди да смо ми Срби „наопаки створови, чија је припадност људској раси у великом закашњењу”, знамо шта је истина, вера, Бог, трансценденција, Св.Сава, образ, чојство и јунаштво, витештво, образовање и васпитање, знање и наука, знамо за нашег Николу Теслу, Милутина Миланковића, Михајла Пупина, Његоша и Андрића, знамо да наш ученик 6-7.разреда превазилази својим знањем ниво америчког средњошколца, и много штошта другог, и знамо да нисмо „Пруи”.

Али такође знамо да Семјуел Хантингтон, који је 1993. године изазвао шок у свету, када је са Харварда објавио вест о будућем „судару цивилизација”, може да буде у праву. На основу његових истраживања, која су се базирала на копаративној религији и антропологији, неминовно ће доћи до глобалног судара цивилизација у блиској будућности.

То је већ почело, Запад и САД против једне мале православне земље, која брани 15 процената своје територије, од светског тероризма помешаног са домаћим (19 здружених земаља, СНН – телевизијски пренос рата), а затим Авганистан, Ирак, а у даљини се види перспектива за Иран, Сирију, Северну Кореју итд. А домино ефекат као да нам каже:Трећи светски рат је почео и он иде „степ бај степ”. Фундаменталистичке милитантне струје Блиског и Далеког Истока жедне су окршаја. Толико је нагомилано оружја да је штета не употребити га. То је логика генерала.

Секуларизација, а њен продукт је „Болоња 1”, није решила питања и проблеме друштва на глобалном нивоу, него их је закомпликовала до максимуна. Претерана научна вера у моћ науке довела је генерације интелектуалаца у лоше протагонисте, још лошије филозофије науке.

Секуларизација је разорила „традиционалне животне форме и уместо њих је надоместила благостање. Оно очигледно није успешило садашње генерације. Запад срља у психијатријске проблеме, а Исток, нарочито исламски свет, на то одговара фундаменталистичком радикализацијом религије.

Изгледа да модернизам, па и мондијализам (глобализам) и на Западу и на Истоку широке народне масе су схватиле и доживеле као обескореење и понижење у исти мах.

Генерације, које сада студирају, а и раније које су биле, поседују све ниже и ниже нивое опште образованости. Ако нешто и постигну, јесте да буду тзв. „фах-идиоти”. Сетимо се студената – будућих лекара, нпр, који полагају испите уз помоћ „бубица” и мобилних телефона. Када је реч о религиозном образовању ту је посебно лоша слика. Заборављамо речи М.Елијадеа: „Човек је хомо религиозис”, чак и када нису признате религиозне вредности. Слично је непознавање традиционалног морала и културе. То важи и за васпитаче. А „симулирана Болоња” је успела и оно мало традиционалне културе да дезавуише и маргинализује у корист мондијализма, који понекад се креће у границама сатанизма. Сетимо се рушења црква, гробаља, сакралних објеката, ритуалних убистава, секташког брисања (прања) мозга и низа других трендова.

Насиље, дрога, порнографија, различите блудне изопачености су проглашене за „ин”, „кул”, „свеже”, „прогресивно”, за мањину која је дискриминисана, а има своја људска права и стотине других појмовних марифетлука, да би се продрло у здраво ткиво народног живота.

Тако родитељи, који доводе децу у вртиће, исто тако су дезоријентисани, као и васпитачи, који примају ту децу. Уз часне изузетке, све њих меље и миксује огромна машинерија секуларизације без трунке слуха за религиозност, која остаје једина нада за посусталу, суморну и болесну цивилизацију.

Без религије, без етике, без историје и матерњег језика и националне државе нема будућности човечанства, То су знале све досадашње водеће цивилизације. И све су пропадале, када су прекршиле „начело мере”, горе споменутих категорија.

На нама је да, трагајући за новом „спознајном парадигмом”, дођемо до сазнања и до исправне одлуке. Два пута су видљива: 1. пут, да останемо људи и 2. пут да склизнемо у „подљуде” /роботе, бионичке комбинације, киборге, генетичке хибриде, мутанте и низ других робото-клонирајућих ентитета.

Једном је Андре Малро рекао, да 21. век ће бити век духовности или га неће бити. Са тиме је изгледа све речено.

Литература:

1. Елијаде Мирча (1990): „Историја веровања и религиозних идеја” 1 – 3, Београд,
2. Јодл Фридрих (1989): „Историја етике”, В. Маслеша, Сарајево,
3. Димитријевић Владимир (2005): „Нови школски поредак” – Легенда – Чачак,
4. Мишковић М. Др Милан (2006): „Глобализација, еколошка криза, образовање”, Нови Сад,
5. Аврамовић Др Зоран (2006): „Апорије образовања за демократију”, „ИПИ”, Београд,
6. Хантингтон Семјуел (1995): „Судар цивилизација”, Београд,
7. Видојевић Др Зоран (2005): „Куда иде глобализација”, „Филип Вишњић”, Београд,
8. Фукојама Френсис (2005): „Крај историје”, „Плато”, Београд.

GLOBALISATION OF EDUCATION AND NEW EDUCATIONAL ORDER

Summary: The globalization of education is a universal process which lasts for millenniums. The modern concept have started from economy and by politics and culture it comes to its final part – education.

The ways of education so far has proved wrong and incompetent for the religions and national part of a man's identity. That's why the clash of civilizations is inevitable (S. Huntington/).

Multiculturalism is in contradiction with the term the globalization of education. Its seems that the future of education will be in terms of instructions of 'Big brother' from some of the centres of globalization.

Key words: globalisation, multiculturalism, new world educational order, manipulation.